



Avrupa Birliği'nin İklim Değişikliğine Uyum Politikalarının Gelişimi ve Güncel Uyum Politikalarının Türkiye İçin Önemi

The Evolution of European Union's Climate Change Adaptation Policies and The Importance of Current Adaptation Policies for Turkey

Çiğdem Tuğaç¹

öz

Avrupa Komisyonu tarafından Aralık 2019'da kabul edilen Yeşil Mutabakat'ın öncü eylemlerinden biri olan AB yeni İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi, 24 Şubat 2021 tarihinde açıklanmıştır. Strateji, AB'nin iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlanması konusundaki politika belgelerinin en güncelidir. Belgenin önemi sadece iklim değişikliğine uyumun, iklimle ilişkili artan risk ve afetler karşısında acil eylem gerektiren bir konu olmasından kaynaklanmamaktadır. Bunun yanı sıra yeni Strateji kapsamında gerçekleştirilmesi planlanan eylemlerin, AB ile yakın ilişkileri olan başta Türkiye olmak üzere küresel çapta tüm ülkeler için ekonomik, sosyal ve çevresel sonuçları olmasındandır. İklim değişikliğinin kaçınılmaz etkilerine karşı dirençlilik sağlanması, etki ve etkilenebilirliğin tespit edilerek, iklim değişikliğine uyum eylemlerinin ivedilikle uygulanması; söz konusu etkilerin Türkiye'nin de içinde bulunduğu Akdeniz Havzası gibi kırılgan bölgeler başta olmak üzere, tüm dünyada daha olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmasının ön görüldüğü koşullarda sürdürülebilir kalkınmanın ve ulusal güvenliğin sağlanması bağlamlarında her zamankinden önemli hale gelmiştir. Uyum politikalarının geliştirilmesine diğer ülkelerden erken bir tarihte başlamış olan AB'nin söz konusu süreçlerinin gelişiminin, bu kapsamda karşılaştığı sorunların ve uyum politikalarında geldiği güncel durumunun analiz edilmesi; aynı zamanda AB'ye üyelik hedefi bulunan Türkiye'de iklim değişikliğine uyum politikalarının geliştirilmesi bağlamında yararlanılabilecek bir örnek olması bakımından önemlidir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, AB'nin iklim değişikliğine uyum politikalarının gelişiminin, Yeşil Kitap (2007), Beyaz Kitap (2009), 2013 yılında açıklanan ve 2018'de gözden geçirilen AB İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve 2021 yılında açıklanan yeni İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi bağlamında incelenmesi ve AB'nin güncel uyum politikalarının Türkiye açısından değerlendirilmesidir. Çalışmada Yeşil Mutabakat ve yeni Uyum Stratejisi kapsamında politikalar geliştirilmesinin, Türkiye açısından toplam ihracatının yaklaşık yarısını gerçekleştirdiği AB ile ticari ilişkileri sürdürmede ve ilerleyen süreçte AB tarafından iklim değişikliğine uyum alanında kapasite geliştirme, teknoloji ve finansman konularında kurulacağı taahhüt edilen ikili iş birlikleri bağlamlarında önemli bir gereklilik olduğu sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, Uyum, Strateji, Avrupa Birliği, Yeşil Mutabakat.

ABSTRACT

The EU new Climate Change Adaptation Strategy, one of the priority actions within the scope of the Green Deal, was announced on February 24, 2021. The strategy is very important as the most up-to-date of the EU's policy documents on climate adaptation. The importance of document is not only because climate adaptation is an issue that requires urgent action. In addition, the actions planned to be carried out within the new strategy's scope have economic, social, and environmental consequences for all countries on a global scale, especially Turkey, which has close relations with the EU. Ensuring resilience against the inevitable effects of climate change has become more important for ensuring sustainable development and national security especially in vulnerable regions such as the Mediterranean Basin, where Turkey is located. The EU started the process of developing adaptation policies at an early date. Analysing these processes in EU is an important example

¹ **Corresponded Author:** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, cigdemtuagac@gmail.com, 0000-0002-2555-6641



that can be used in the context of policies in Turkey, which also has the goal of the EU membership. This study aims to evaluate the evolution of the EU's climate adaptation policies in the context of Green Paper (2007), White Paper (2009), Climate Change Adaptation Strategy (2013, 2018) and new Climate Change Adaptation Strategy (2021), and to assess the importance of the EU's current climate change policies for Turkey. In the study, it was concluded that the development of policies in the context of the Green Deal and the new Adaptation Strategy is an important requirement for Turkey to maintain commercial relations with EU and to develop cooperation with the EU in climate change adaptation area.

Keywords: Climate change, Adaptation, Strategy, European Union, Green Deal.

GİRİŞ:

1992 yılında kabul edilen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne (BMİDÇS) Türkiye'nin de dahil olduğu 197 ülke ve Avrupa Birliği (AB) taraftır (UNFCCC, 2022). Sözleşme'nin 4. maddesinde taraf ülkelerce ulusal veya bölgesel uyum stratejilerinin² benimsenmesi gerektiği belirtilmiştir (UN, 1992). İklim değişikliğine uyum, Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (*Intergovernmental Panel on Climate Change-IPCC*) tarafından "insan sistemlerinin iklim değişikliğinin gerçekleşen ve beklenen etkilerinden daha az zarar görmesini ya da bu etkilerden yararlanmasını sağlamak üzere yapılacak düzenlemeler" olarak tanımlanmaktadır (IPCC, 2018).

2015 yılında BMİDÇS 21. Taraflar Konferansı'nda kabul edilen Paris Anlaşması'na kadarki süreçte iklim değişikliği müzakerelerinin sera gazı azaltımı üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Paris Anlaşması'nda azaltım ve uyum eylemlerinin, iklim değişikliğiyle mücadelede aralarında denge sağlanması gereken iki önemli unsur olarak belirtilmesi ve son yıllarda iklimle ilişkili aşırı hava olayları ve afetlerin sayı ve şiddetinde artışlar yaşanması, uyum konusunun önemle ele alınmasına neden olmuştur (UN, 2015). IPCC raporlarına göre, sera gazı emisyonları azaltılsa bile, iklim değişikliğinin olumsuz etkileri önümüzdeki süreçte görülmeye devam edecektir (IPCC, 2021). Uyum önlemlerinin alınmaması aşırı hava olayları ve afetlerde can ve mal kayıplarında artışa neden olacaktır. İklim dirençliliğinin sağlanması doğrultusunda uyum politikalarının geliştirilerek, ivedilikle uygulamaya geçilmesi gereklidir (EC, 2021a; IPCC 2014; IPCC, 2018).

AB tarafından, Paris Anlaşması öncesinde taahhüt edilen Ulusal Olarak Niyet Edilen Katkı Beyanı (*Intended Nationally Determined Contribution-INDC*) kapsamında sera gazı emisyonlarının 2030'a kadar 1990 yılındaki seviyesinden en az %40 azaltılması hedeflenmiş ve bu hedef 18 Aralık 2020'de NDC olarak %55 azaltım olarak güncellenmiştir (UNFCCC, 2015; EC, 2020a). Aralık 2019'da açıkladığı Yeşil Mutabakat (*Green Deal*) ile AB, 2050 yılında dünyanın ilk iklim nötr kıtası olmayı ve Avrupalıların iklim dirençli bir toplum haline gelmesini hedeflemektedir. AB tarafından Yeşil Mutabakat kapsamında öncelikle gerçekleştirilecek eylemler (EC, 2019):

- Avrupa İklim Yasası ile iklim eylemi konusunda hukuki zeminin güçlendirilmesi,
- Avrupa İklim Paketi aracılığıyla vatandaşların iklim eylemi sürecinde olması,
- NDC kapsamında sera gazı azaltım hedefinin 2030'a kadar gerçekleştirilmesi,
- 2050'ye kadar iklim dirençliliğinin sağlanması ve iklim değişikliğinin kaçınılmaz etkilerine uyum sağlamak doğrultusunda, yeni bir AB Uyum Stratejisi'nin açıklanması, olarak belirlenmiştir.

AB tarafından; yukarıdaki öncül eylemler aşamalı olarak gerçekleştirilmektedir:

- İklim Kanunu teklifi, 4 Mart 2020'de sunulmuş ve 21 Nisan 2021'de kabul edilmiştir (EC, 2020b),
- Avrupa İklim Paketi 16 Aralık 2020'de açıklanmıştır (EC, 2020c),
- AB, 2030 sera gazı azaltım hedefi doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir (EC, 2020d),

² İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi, iklim değişikliğinin etkilerinin en aza indirilmesi ve söz konusu etkilerden faydalanılması doğrultusunda hazırlanan dokümandır (Clar & Steurer, 2019).

- AB'nin yeni İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ise 24 Şubat 2021 tarihinde açıklanmıştır (EC, 2021b).

Esasen AB, iklim değişikliğine uyum konusundaki çalışmalarını 2000'li yıllarla birlikte başlatmıştır. Bu kapsamdaki politika belgeleri;

- 2007'de Yeşil Kitap³ ve 2009'da Beyaz Kitap⁴ ile başlayarak,
- 2013'te kabul edilen İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ile sürmüş ve 2018'de Strateji'nin uygulama süreci değerlendirilmiştir.
- 24 Şubat 2021'de ise AB'nin yeni İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi açıklanmıştır.

AB'nin uyum politikalarının gelişimine ilişkin sürecin iyi bir biçimde analiz edilmesi; süreç içinde iklim değişikliğine uyum bağlamında erişilen veya erişilemeyen hedeflerin anlaşılması; Türkiye'de yürütülen uyum çalışmalarında söz konusu tecrübelerden yararlanılması ve AB ile ilişkilerde politikaların doğru biçimde tespit edilebilmesi bağlamında önemlidir.

Bu esaslar doğrultusunda bu çalışmanın amacı, AB'nin iklim değişikliğine uyum politikalarının gelişiminin, Yeşil Kitap (2007), Beyaz Kitap (2009), 2013 yılında açıklanan ve 2018'de gözden geçirilen AB İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve 2021 yılında açıklanan yeni İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi bağlamında incelenmesi ve AB'nin güncel uyum politikalarının Türkiye açısından değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada aşağıdaki araştırma soruları ele alınmıştır:

- AB'nin iklim değişikliğine uyum politikalarını belirleyen dokümanların gelişim süreci, kapsamı ve günümüzde ulaştığı nokta nedir?
- Yeşil Mutabakat'ın öncül eylem dokümanlarından olan AB'nin yeni Uyum Stratejisi'nin bölgesel ve küresel bağlamda ve Türkiye açısından önemi ve etkileri nelerdir?

Söz konusu araştırma sorularının cevaplandırılabilmesi doğrultusunda, çalışmada araştırma yöntemi olarak ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır. Buna göre AB'nin politika dokümanlarının süreç içinde kapsam olarak gelişiminin Birlik çapında uygulanan uyum eylemlerine olan yaklaşımla ilişkisinin kurulmasının yanı sıra, politika dokümanlarının günümüzde eriştiği noktanın küresel, bölgesel ve Türkiye bağlamındaki sonuçlarının ilişkilendirilmesi hedeflenmiştir.

Bu kapsamda çalışma dört bölüm halinde ele alınmıştır. (1) Öncelikle söz konusu belgelerden Yeşil Kitap ve Beyaz Kitap'ta AB'nin iklim değişikliğine uyuma ilişkin yaklaşımı irdelenmiştir. (2) Ardından bu belgelerin geliştirilmesiyle 2013'te açıklanan İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi ve 2018'de yapılan değerlendirme çalışmaları incelenmiştir. (3) 24 Şubat 2021'de açıklanan yeni İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi'nin kapsamı ele alınmıştır. (4) AB'nin güncel Uyum Stratejisi'nin Türkiye açısından önemi irdelenmiştir. Çalışmanın Sonuç bölümünde, önceki bölümlerden elde edilen bulgular doğrultusunda ve çalışmanın araştırma soruları bağlamında genel bir değerlendirmeye yer verilmiştir.

1. AB'de Yeşil Kitap ve Beyaz Kitap Kapsamında İklim Değişikliğine Uyum

AB'de iklim değişikliğine uyumu ele alan ilk belge, 2007'de Avrupa Komisyonu'nun COM(2007) 354 sayılı kararıyla açıklanan Yeşil Kitap: Avrupa'da İklim Değişikliğine Uyum-AB İçin Eylem Seçenekleri adıyla anılan belgedir (CoEC, 2007). İklim değişikliğine uyum, "Artan yağışlar, daha yüksek sıcaklıklar, su kaynaklarının kıtlaşması veya daha sık fırtınalar gibi veya gelecekte olması tahmin edilen bu tip iklim değişimleriyle başa çıkmak doğrultusunda gerçekleştirilen eylemler" olarak tanımlanmış ve uyumun sadece risk ve zararları azaltmayı değil, maliyet etkin çözümler geliştirmeyi ve potansiyel faydaları

³ Yeşil kitap, Avrupa Komisyonu tarafından belli bir konuda öneri sunularak AB düzeyinde tartışma ve danışma sürecini başlatmak amacıyla hazırlanan belgedir. Bu belgenin tartışma ve danışma sonuçları Beyaz Kitabın konusunu oluşturabilmektedir (AB Bakanlığı, 2021).

⁴ Beyaz kitap, Avrupa Komisyonu'nca hazırlanan ve bir konuda somut eylem önerileri içeren dokümandır (AB Bakanlığı, 2021).

ortaya çıkarmayı da içerdiği vurgulanmıştır (CoEC, 2007). Yeşil Kitap'ın amacı, "Avrupa'da iklim değişikliğinin etkilerinin ve politika yanıtlarının değerlendirilmesi"dir. Komisyon, iklim değişikliğinin Avrupa'nın doğal çevresini, toplumunu ve ekonomisini etkilediğini vurgulamıştır. Belgede, Avrupa'nın geçen yüzyıldan beri 1°C ısınmayla küresel ortalamadan daha hızlı ısınmasından hareketle, uyum konusu çevresel sonuçlar, ekonomik ve sosyal maliyetler bağlamında değerlendirilmiştir. Yeşil Kitap iklim değişikliği eylemlerinde gecikmenin maliyetinin daha yüksek olacağını vurgulanması bakımından önemlidir. Dokümanda iklim değişikliğine uyum konusunda öncelikle ele alınması gerekli görülen konular dört sütunlu yaklaşımla açıklanmıştır (CoEC, 2007):

1. Sütun: AB'de erken eylem
 - Mevcut ve gelecekteki mevzuat ve politika çalışmalarıyla ve fon programlarıyla uyum konusunun bütünleştirilmesi ve yeni politika yanıtlarının geliştirilmesi,
2. Sütun: Uyumun AB dış eylemleriyle bütünleştirilmesi
 - Gelişmekte olan ülkelerle, komşu ülkeler, sanayileşmiş ülkeler ve ticaret yapılan ve mal ve servislerin alışverişinin söz konusu olduğu ülkelerle ilişkilerde uyum eylemlerinin ele alınması,
3. Sütun: Bütünleşik iklim araştırmaları aracılığıyla bilgi temelini geliştirilmesi ve belirsizliklerin azaltılması
 - Bilimsel bilginin iklim değişikliği çalışmalarında temel olması, sektörel verilerin elde edilmesi ve etkilerin değerlendirilmesi,
4. Sütun: Avrupa toplumunun, iş dünyasının ve özel sektörün uyum stratejilerinin hazırlanması süreçlerine dâhil edilmesi
 - Farklı sektörlerdeki paydaşların görüşlerinin alınması ve kamu danışma süreçlerinin başlatılması.

Esasen, Yeşil Kitap aracılığıyla Komisyon, merkezi otorite olarak uyum eylemlerini yönetme ve bunlara rehberlik etme isteğini ortaya koymuştur. Ancak Yeşil Kitap'ın dört sütunlu yaklaşımı, bölgeler ve ülkeler arasındaki eşitsizlikleri göz ardı ettiği ve iklim değişikliğini piyasa mekanizmaları, teknolojik yenilikler, ileri araştırmalar ve uyumun mevcut AB politikalarıyla bütünleştirilmesi yoluyla aşılacak bir konu olarak ele alması bağlamında eleştirilmiştir. Bunun yanı sıra Yeşil Kitap'ta uyum konusunda dış ittifaklar kurulmasına dair bir içerik olmasına rağmen, bu yaklaşımın AB'nin kendi içindeki ve ilişkili sektörlerdeki yansımalarının neler olabileceğine dair öngörülerin yapılmamış olması bakımından eleştirilmektedir (Rembling, 2018; Jordan vd., 2010a; Selin & VanDeveer, 2015).

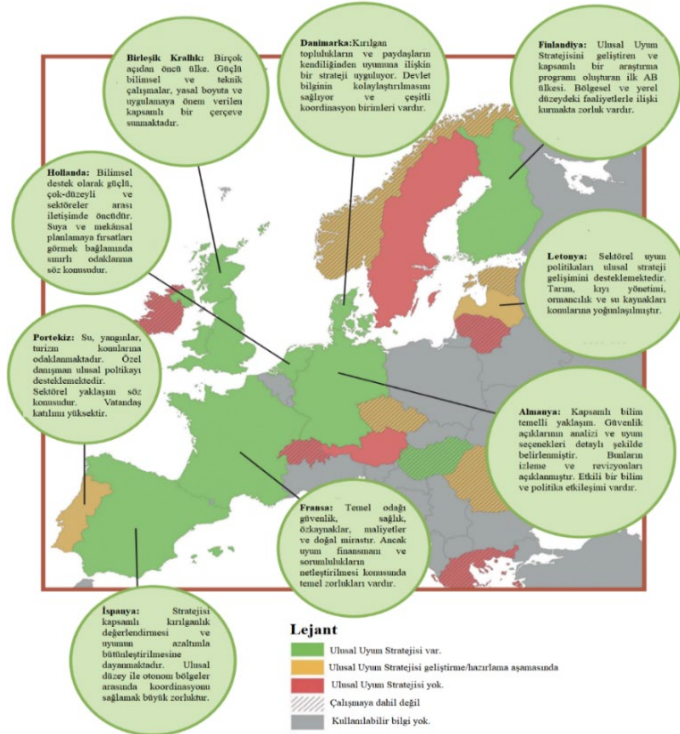
2009 yılında, 2007-2009 döneminde uyum çalışmalarında elde edilen kazanımların değerlendirilmesi ve konunun daha kapsamlı biçimde ele alınması doğrultusunda bir diğer önemli politika belgesi, Beyaz Kitap: İklim Değişikliğine Uyum, Avrupa'nın Eylem Çerçevesine Doğru adıyla anılan belge açıklanmıştır. Beyaz Kitap'ın amacı, iklim uyum eylemleri konusunda bir çerçeve oluşturmak ve dirençliliği artırmaktır (CoEC, 2009a). 2000'li yıllarla beraber bazı Üye Ülkeler tarafından, uluslararası iklim müzakereleri, Birlik politikaları, yaşanan aşırı hava olaylarının ortaya çıkardığı gereksinimler ya da eylemsizliğin ekonomik maliyeti gibi farklı nedenlerle Ulusal Uyum Stratejileri (UUS) ve uyum politikaları geliştirilmeye başlanmıştır. UUS'lar hazırlandıkları ülkenin temel iklim değişikliği sorunlarını yansıtmışlardır (Şekil 1). Örneğin, Güney Avrupa ülkelerinde su konusu ön plandayken, Kuzey Avrupa ülkelerinde sel riski ele alınmıştır (Swart vd., 2009).

Beyaz Kitap'ın hazırlık sürecinde AB'de uyum eylemlerinin geliştirilmesi öncesinde temel bir aşama olan iklim değişikliği etki değerlendirmesi yapılmıştır. Bu değerlendirme sonucunda; iklim değişikliğinin kara ve deniz sıcaklıklarını artırdığı, yağış rejimini değiştirdiği, deniz seviyesinde artış meydana getirdiği, kıyı erozyonu riskinde ve afetlerin şiddetinde artışlar ortaya çıkardığı, su ve gıda güvenliğini olumsuz etkilediği ve ekonomik ve sosyal etkilerinin de olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda Beyaz Kitap'ta sera

gazı azaltımı ve iklim değişikliğine uyum eylemlerinin iklim değişikliğiyle mücadelede iki temel yaklaşım olarak bir arada ele alındığı görülmektedir (CoEC, 2009b).

AB tarafından Beyaz Kitap'ın açıklanmasından önce BMİDÇS'nin Kyoto Protokolü kapsamında sera gazı azaltımı taahhüdü⁵ verilmiştir. Beyaz Kitap'ta söz konusu taahhüde atıfla, sera gazı emisyonları azaltılsa bile iklim değişikliğinin etkilerinin görüleceği ve uyum eylemlerinin gerekli olduğu vurgulanmıştır. Beyaz Kitap'ta uyum eylemlerinin Üye Ülkeler tarafından münferit çalışmalar olarak gerçekleştirildiği, ancak stratejik bir yaklaşımın gerekliliği belirtilmiştir (CoEC, 2007; 2009a).

Şekil 1. 2009'da AB'de uyum eylemlerinin genel görünümü (Swart vd., 2009)



Bu doğrultuda Beyaz Kitap'ta uyum konusunda kademeli bir yaklaşım benimsenmiştir. 1. aşama 2009-2012 yılları arasındaki dönemi kapsayacak ve 2. aşamaya 2013 yılı itibarıyla geçilecektir. 1. aşama kapsamında dört eylem ayağına odaklanıldığı görülmektedir (CoEC, 2009a):

1. Bilgi Temelinin Oluşturulması

Uyum konusunda politikalar geliştirilebilmesinde güvenilir verilerin önemli olduğuna, bazı verilerin üretildiği halde paylaşılmadığından hareketle bir Takas Evi Mekanizması (*Clearing House Mechanism-CHM*⁶) kurulması öngörülmüştür. Böylelikle iklim araştırmalarının desteklenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda AB ve Üye Ülkeler tarafından; 2011'e kadar CHM sisteminin kurularak; modeller, veri setleri ve iklim değişikliğinin etkilerinin izlenmesi konusunda göstergeler geliştirilmesine ve uyum seçeneklerinin maliyetlerinin ve faydalarının değerlendirilmesi politikaları tespit edilmiştir.

2. Uyumun AB Politikalarıyla Bütünleştirilmesi

Komisyon tarafından 1. aşama (2009-2012) kapsamında sektörel bazda iklim değişikliğinin etkilerinin, eylemin ya da eylemsizliğin maliyetinin, önlemlerin sektörleri ve politikaları nasıl

⁵ Kyoto Protokolü'nün ilk taahhüt dönemi olan 2008-2012 yılları arasında AB'nin sera gazı emisyonlarını %8 azaltılacağı açıklanmıştır. Ardından, 23 Nisan 2009 tarihi ve 406/2009/EC sayılı kararlar sera gazı azaltımı hedefi, 2020 yılına dek 1990 yılına kıyasla %20 azaltım şeklinde güncellenmiştir. Küresel daha kapsamlı bir iklim anlaşması ortaya konulursa hedefin %30 azaltım şeklinde güncellenebileceği belirtilmiştir (EU, 2009; CoEC, 2007).

⁶ CHM, BM Biyoçeşitlilik Sözleşmesi'nde belirtilen bir kavramdır. Ülkelerin veri ve bilgi paylaşımı anlamındadır (UNEP, 2010).

etkileyeceğinin belirlenmesi istenmiştir. Bu kapsamda belgede sadece uyumun değil, azaltım konusunun da ele alınmasının hedeflenmesi dikkat çekicidir. Belgede aşağıdaki alanlarda politikalar geliştirilerek dirençliliğin sağlanması öngörülmüştür:

- 2.1. Sağlık ve sosyal politikalar
- 2.2. Tarım ve ormancılık
- 2.3. Biyoçeşitlilik, ekosistemler ve su
- 2.4. Deniz ve kıyı alanları
- 2.5. Üretim sistemleri ve fiziksel altyapı
3. Araçlar ve Finansman
Komisyon tarafından uyum finansmanı önemli görülmüş ve yanlış-uyum (*maladaptation*)⁷ uygulamalarına finansman ve yardımların aktarılmasına ilişkin endişe dile getirilmiştir. Üye Ülkeler tarafından uygulanması istenilen politikalar ise özetle;
 - Uyum maliyetlerinin hesaplanması,
 - Yenilikçi finansman önlemlerinin değerlendirilmesi,
 - Sigorta ve diğer finansal ürünlerin potansiyellerinin araştırılması,
 - AB'nin Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) gelirlerinin uyum amacıyla kullanılmasıdır
4. Üye Ülkelerle Ortak Çalışmalar
Belgede, AB ve Üye Ülkeler tarafından;
 - Uyum konusunda iş birliğinin güçlendirilmesi için 1 Eylül 2009'a kadar bir Etki ve Uyum Yönlendirme Grubu kurulmasına,
 - 2012 itibarıyla Ulusal ve Bölgesel Uyum Stratejilerinin geliştirilmesinin teşvik edilmesine karar verilmiştir.
5. BMİDÇS Kapsamında Dış Boyut ve Devam Eden Çalışmalar
AB ve Üye Ülkeler tarafından;
 - Uyumun AB dış politikasına dâhil edilmesi,
 - Ortak ülkelerle uyuma ilişkin diyalogun güçlendirilmesi,
 - BMİDÇS'de Uyum Eylem Çerçevesi'nin ileriye taşınması istenmiştir.

Beyaz Kitap'ta iklim değişikliğine uyumun uzun soluklu ve devam eden bir süreç olduğunun ve 2013'te AB Uyum Stratejisi hazırlanana dek 1. aşama kapsamındaki gelişmelerin düzenli olarak değerlendirileceğinin vurgulandığı görülmektedir. Beyaz Kitap, AB'nin iklim değişikliğine uyum konusunda politika geliştirme süreçlerinde öncül bir dokümanı olarak; Avrupa'da iklim değişikliğinin etkilerinin bilimsel kanıtlarıyla ortaya konulması, uyumun AB için bir ihtiyaç olduğunun ve uyuma ilişkin eyleme geçmemenin maliyetinin daha yüksek olacağını vurgulanması bağlamında önemlidir.

Beyaz Kitap, sektörel vurgusu daha baskın bir dokümandır. AB'nin, Beyaz Kitap'ta açıklanan uyum eylemleriyle; yerel, bölgesel, ulusal düzeylerde yenilikçi ve bilimsel bir yaklaşımın geliştirilmesini, sektörel dirençliliğin ve maliyet etkinliğin sağlanmasını beklediği görülmektedir. Ancak literatürde Beyaz Kitap, Birlik ülkelerinde mevcut eşitsizlerin daha da kötüleşebileceğinin ya da yeni güvenlik açıklarının ortaya çıkabileceğinin vurgulanmamış olması bakımından eleştirilmiştir. Bu konuda Yeşil Kitap'ta yer alan birçok hususun Beyaz Kitap'ta kendine yer bulamamış olması, uyum sürecinin ve sektörlerinin belgelerde devamlılıklarının sağlanmamış olması olarak değerlendirilmiştir. Örneğin, Yeşil Kitap'ta benimsenen uyum politikalarının geliştirilmesinde katılımcı süreçlerin teşvik edildiği yaklaşım kendine Beyaz Kitap'ta yer bulamamıştır. Beyaz Kitap aracılığıyla otonom ya da ulusların kendi belirledikleri uyum eylemlerinin etkinliğinde eksiklikler olabileceğinden bahisle, AB düzeyinde bütünleşik bir yaklaşımın gerekli olduğu gerekçe gösterilerek, uyum eylemlerinin Avrupa Komisyonu

⁷ Yanlış ve aşırı uygulanan uyum eylemleri sonucunda iklimle ilişkili risklerde ve kırılganlıkta artışa veya şimdiki ve gelecekteki refahın azalmasına neden olan eylemlerdir (IPCC Glossary, 2018).

liderliğinde gerçekleştirilmesine karar verilmiş olması da eleştirilen bir diğer husustur (Jordan vd., 2010b; Rembling, 2018).

2. AB İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi (2013)

Beyaz Kitap, AB'nin uyum konusundaki kademeli yaklaşımının ilk aşamasıdır. 2. aşama olarak 16 Nisan 2013 tarihinde Komisyon tarafından COM(2013) 216 sayılı kararla İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi açıklanmıştır. Stratejinin amacının bu defa sadece uyum faaliyetlerinin desteklenmesi olmadığı, bu faaliyetlerin Üye Ülkeler tarafından belirli bir standart kapsamında gerçekleştirilmesinin de hedeflendiği görülmektedir (Clar & Steurer, 2019). Uyum için ilk defa ortak rehberler yayımlanmıştır. Stratejisi'de Avrupa'da ortalama sıcaklıkların Sanayi Devrimi öncesi döneme kıyasla 1,3°C arttığı, bunun küresel ortalama artış hızından daha fazla olduğu ve iklim değişikliğinin Avrupa'daki tüm ülkeleri etkilediği belirtilerek, sınıraşan konulara değinilmiştir (Clar & Steurer, 2019; EC, 2013; Rembling, 2018).

Beyaz Kitap'taki önlemler kapsamında Mart 2012'de başlatılan web tabanlı Avrupa İklim Platformu (*Climate-ADAPT*),⁸ önemli bir gelişme olarak ele alınmalıdır. Beyaz Kitap'ta yer alan son bilimsel bilgiye dayalı verilerin ve politika destek araçlarının geliştirilmesi hususunun *Climate-ADAPT* ile hayata geçirilmesinin beklendiği görülmektedir. 2009'dan 2013'e kadarki süreçte 15 Avrupa ülkesi UUS açıklamıştır (Şekil 2), diğer ülkelerde ise çalışmalar sürmüştür. Ancak Birlik'te iklim değişikliğine uyum eylemlerinin henüz hedeflenen düzeyde olmadığından ve Beyaz Kitap'ta geliştirilmesi öngörülen göstergeler ve izleme metodolojileri geliştirilemediğinden belgede, uyum konusunda sağlıklı izleme ve değerlendirme yapılamadığı öz eleştirisine yer verilmiştir. Uyum eylemlerinin parçalı yapısının devam ettiği, bütünleşik ve sistematik bir yaklaşımın Birlik düzeyinde gerçekleştirilemediği vurgulanmıştır. Stratejide bu konularda politika geliştirmenin önündeki temel engel, iklim değişikliğinin etkileri konusundaki belirsizlik olarak tespit edilse de "belirsizlik eylemsizliğin bir nedeni olarak görülemez" denilmiştir. Günümüzde oldukça popüler hale gelmiş olan doğa temelli çözümlerin de ilk olarak 2013 Stratejisi'nde önerildiği görülmektedir (EC, 2013).

Şekil 2. 2013 Mart Ayı İtibariyle Avrupa'da UUS Durumu (Smithers vd., 2018)



⁸ *Climate-ADAPT*, AB tarafından kurulmuş olan bilgi ve referans aracıdır ve kapsamı günümüzde de giderek geliştirilmektedir (EC & EEA, 2021a).

Dolayısıyla 2013 Stratejisinde iklim değişikliğinin etkilerine dirençlilik sağlamak doğrultusunda kapasitenin artırılması, bütünleşik bir yaklaşımın geliştirilmesinin hedeflendiği görülmektedir. Bu doğrultuda Strateji'de yer alan eylemler aşağıda açıklanmıştır (EC, 2013).

1. Üye Ülkelerin Eylemlerinin Teşvik Edilmesi

Uygun maliyetli uyum eylemlerinin tespitine ve farklı yönetim kademeleri arasında koordinasyon güçlüklerine değinilmiştir. BMİDÇS'de bunun çözümünün UUP'lar olarak gösterilmesinden dolayı Ulusal Risk Yönetimi Planları ile UUP'ların birbiriyle tutarlı bir biçimde hazırlanması gerektiği anlayışının belgede öne çıktığı görülmektedir. Bu kapsamındaki eylemler:

- Eylem-1: Tüm Üye Ülkelerin kapsamlı uyum stratejileri benimsemeye teşvik edilmesi
 - Komisyon tarafından UUP rehberleri sağlanması,
 - 2014 itibarıyla Komisyon tarafından uyum hazırlık puan tablosu hazırlanması,
 - 2017'de uyum hazırlık puan tablosuna dayanılarak, Üye Devletlerdeki uyum eylemlerinin değerlendirilmesi. Yetersiz bulunması halinde bu defa yasal bağlayıcılığı olan bir aracın ele alınması.
- Eylem-2: Avrupa'da kapasite geliştirmeyi desteklemek ve uyum eylemini hızlandırmak için LIFE⁹ finansmanı sağlanması
- Eylem-3: Belediye Başkanları Sözleşmesi çerçevesinde uyumun tanıtılması

2. Daha İyi Bilgilendirilmiş Karar Verme

- Eylem-4: Bilgi açıklarının kapatılması
- Eylem-5: Avrupa uyum bilgisi için *Climate-ADAPT*'in geliştirilmesi

3. İklim dirençli AB Eylemi: Anahtar kırılgan sektörlerde uyumun desteklenmesi

Komisyon tarafından enerji ve ulaştırma konularının geliştirilmesi gerektiği; yabancı istilacı türler, yeşil altyapılar, arazi kaynakları ve yeni Ormanlık Stratejisi'nin uyum konusunda içeriğinin olmasının beklendiği ifade edilmiştir.

- Eylem-6: Uyum Politikası ve Ortak Balıkçılık Politikası'nın iklim dirençliliğinin sağlanması
- Eylem-7: Daha dirençli altyapıların sağlanması
- Eylem-8: Dirençli altyapılar ve iş için sigorta ve diğer finansal ürünlerin desteklenmesi.

Strateji'de iklimle ilgili harcamaların toplam bütçenin %20'sine çıkarılması önerilmiş ve hazırlanacak ulusal uyum planlarının (UUP) ve UUS'ların izlenmesi için yönetmelik çalışmasının 2014 yılında yayımlanacak IPCC 5. Değerlendirme Raporu'na dayandırılmasına karar verilmiştir (EC, 2013).

AB'nin 2013 Uyum Stratejisi değerlendirildiğinde, yeni mekanizmalar ve yasal dokümanlarla uyum eyleminin bir üst aşamaya taşınmak istendiği görülmektedir. Strateji'nin dikkat çeken bir diğer niteliği de Birlik'e dönük yapısıdır, yani eylemler öncelikle AB'de uyum sağlanmasına odaklanmıştır. Strateji'nin açıklanmasından sonra Üye Ülkelerde uyum çalışmaları hızlanmıştır.

Massey vd. (2014a) tarafından yapılan bir çalışmada Strateji'nden sonra, 2005-2010 dönemine kıyasla Üye Ülkelerde alınan uyum önlemlerinin altı kat arttığı tespit edilmiştir (Massey vd., 2014a; Clar & Steurer, 2019). Meijerink vd. (2015) tarafından Hollanda, Almanya ve Birleşik Krallık'ta devlet, sivil toplum kuruluşları ve akademi tarafından önderlik edilen uyum eylemlerinin analizini yaptıkları çalışmada ise iklim değişikliğine uyum sağlanmasını gerektiren koşulların varlığı ve/veya yerel isteklilik sonucu yerel yönetimlerin uyum eylemleri konusunda harekete geçmesinin ya da kendiliğinden gelişen sivil toplum ve akademi destekli uyum çalışmalarının Üye Ülkeler için farklı fırsatları ve zorlukları

⁹ 1992 yılında oluşturulan LIFE programı, AB'nin çevre ve iklim eylemi için finansman aracıdır (EC, 2021c).

içerdiği ortaya konulmuştur. Bu çalışmaların içereceği imkanlar ve sorun alanları, AB'nin yönetim kültürüyle ilişkilendirilmiştir (Meijerink vd., 2015).

Literatürde 2013 Stratejisi, uyumun farklı sektörlerdeki politikalara ana akımlaştırılması yaklaşımı bağlamında eleştirilmiştir. Belgedeki bu yaklaşımla sadece dar bir sektör alana yönelik eylemler geliştirilebileceği ve sektörler arası ilişkiler yeterince iyi kurulamayacağı için tüm sektörlerin kapsanamayacağı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra 2013 Stratejisi'nin uyum konusunda finansmanı ön plana çıkaran ancak bununla ilişkili yeterince detaya yer verilmeyen yaklaşımı bağlamında da eleştirilmektedir. Strateji dokümanının her ne kadar ulusal güdümlü uyumu destekliyor gibi gözükse de kapsamındaki politikalar ve uygulama araçlarıyla esasen AB düzeyinde, bütünlük ve koordineli ve hatta bunlardan da öte Avrupa Komisyonu'nun liderlik ettiği merkezi bir müdahalenin söz konusu olması bakımından eleştirilmiştir. Bu eleştirinin temelinde yatan temel mantık ise ülkelerin farklı uyum aşamalarında olmasının göz ardı edilerek, topluluklar ve bölgeler arasındaki eşitsizliklerin göz ardı edilmiş olmasıdır. Ayrıca literatürde Strateji'de bir yandan iklim değişikliğinin ortaya çıkardığı olumsuz etkilere karşı uyum sağlamaya dönük önemli politika önermeleri yapılırken, bunları aslında çok da radikal bir değişiklik yapmaksızın mevcut düzen içinde çözme yaklaşımının hâkim olması ve bunun da belgede kararsızlığa bağlı bir gerilimi ortaya çıkardığı yönünde eleştirildiği görülmektedir. Bu yaklaşımın yeni iklimsel güvenlik açıklarını ortaya çıkarabilecek bir potansiyel taşıdığı vurgulanmıştır. Ayrıca 2013 Stratejisi'nin yeterince baskın bir biçimde katılımcı yaklaşımı vurgulamamış olması ve çok yüzeysel bir biçimde paydaşlardan bahsedilmesi bağlamında da eleştirildiği görülmektedir. Bunların yanı sıra, Yeşil Kitap'ta yer alan uyumla ilişkili bazı hususların Beyaz Kitap'ta devamlılığının sağlanamaması probleminin, 2013 Stratejisinde de devam ettiği ve örneğin, maladaptasyon gibi önemli bir konunun Strateji'de hiç yer almamasının eleştirildiği görülmektedir (Adelle & Russel, 2013; O'Brien & Selboe, 2015; Rembling, 2018; Runhaar vd., 2014).

Literatürde yukarıdaki eleştirel görüşlerin aksine, 2013 Uyum Stratejisi'nin yaklaşımının, sektörler kapsamında ayrı ayrı gerçekleştirilen faaliyetlerle uyum eylemleri arasındaki çatışmaların giderilmesini, beşerî, fiziksel ve finansal kaynakların daha etkin kullanılmasını ve yeniliklerin teşvik edilmesini sağladığını, özellikle de yerel ölçekte uyum bağlamında olumlu sonuçlar ortaya koyduğunu savunan görüşler de bulunmaktadır (EEA, 2013, 2014; Massey vd., 2014b; Rauken vd., 2015).

2.1. AB 2013 Uyum Stratejisi'nin Uygulanmasının Gözden Geçirilmesi (2016-2018)

2013 Uyum Stratejisi'nde belirtilen gözden geçirme süreci 2016-2018 döneminde gerçekleştirilmiştir (EC, 2016). 2013 Stratejisi'nde 1. Eylem kapsamında Komisyon'un Üye Ülkelerin uyum performanslarını değerlendireceği, yeterli gelişme sağlanmazsa yasal bağlayıcılığı olan bir aracın ortaya konulacağını belirtilmiş olması, değerlendirmenin yasal dayanağı olmuştur. 2018'de açıklanan Değerlendirme Raporu'nda 2013 Uyum Stratejisi'nin yayımlanmasından sonraki gelişmeler şöyledir (Smithers vd., 2018);

- 10 Üye Ülkenin daha UUS hazırlamasıyla, toplam UUS sayısı 25 olmuştur (Tablo 1).
- Genel olarak bakıldığında 2013 Stratejisi uyum eylemleri belirleme sürecini hızlandırmıştır.
- 2013 Stratejisi'nde önceliğin bilinçli bir tercihle AB'de uyuma verildiği ve dış ülkelerle ilişki boyutunun daha geri planda tutulduğu görülmektedir.
- Bu noktadan sonra ölçeğin büyütülerek; sürece uluslararası boyutun da eklenmesinin uyum eyleminin doğası gereği olduğu ifade edilmiştir.

Tablo 1. AB Üye Ülkeleri Tarafından Yayımlanan UUS ve UUP'lar/2005-2018 (EC, 2018a)

Yıl	UUS	UUP
2005	Finlandiya	
2006	İspanya, Fransa	İspanya (1.UUP)
2007	Hollanda (1.UUS)	
2008	Almanya, Danimarka, Macaristan	
2009		İspanya (2.UUP)
2010	Belçika, Portekiz (1.UUS)	Macaristan (1.UUP)
2011	Lüksemburg	Almanya, Fransa
2012	Avusturya (1.UUS), İrlanda (1.UUS), Litvanya, Malta	Avusturya (1.UUP), Danimarka
2013	Polonya, Romanya (1. UUS), İngiltere	İspanya (3.UUP), Litvanya (1.UUP), İngiltere
2014	Slovakya	Finlandiya
2015	Çekoslovakya, İtalya, Portekiz (2. US)	
2016	Yunanistan, Hollanda (2.UUS), Romanya (2.UUS), Slovenya	Litvanya (2.UUP), Romanya
2017	Avusturya (2.UUS), Kıbrıs Rum Kesimi, Estonya	Avusturya (2.UUP), Belçika, Çek Cumhuriyeti, Kıbrıs Rum Kesimi, Estonya
2018	İrlanda (2.UUP), İsveç	İrlanda (3.UUP), Slovakya, Hollanda

2.2. Üye Ülkelerin Uyuma Hazırlık Puan Tabloları

2013 Uyum Stratejisi Eylem-1'de ifade edildiği gibi, Komisyon tarafından Üye Ülkelerin uyum çalışmalarının değerlendirilmesi için 2014'ten itibaren bir puan tablosu hazırlanmıştır. Puan tablosunda yer alan ölçütlere ise Tablo 2'de verilmiştir. Bu kapsamda uyum politika döngüsünün beş aşamasında 11 performans alanının değerlendirmeye alındığı görülmektedir.

Avrupa Komisyonu tarafından yapılan değerlendirmede, AB ülkelerinin söz konusu ölçütler kapsamında, UUS ve UUP bağlamında genel olarak olumlu puanlar elde ettikleri veya bu dokümanları tamamlamak doğrultusunda doğru bir süreçte oldukları belirtilmiştir. Ancak, AB ülkelerinin beş aşamalı uyum politika döngüsünde farklı aşamalarda oldukları da vurgulanmış; bunun kültürel ve coğrafi farklılıklardan ve tüm Ülkelerin uyum eylemlerini sektörel tek bir strateji altında toplamak istememelerinden kaynaklandığı belirtilmiştir (EC, 2018a; 2018b).

Tablo 2. Üye Ülkelerin Uyum Hazırlık Değerlendirmesi Puanlama Tablosu (EC, 2018a)

Aşama	Performans Alanı
A. Zeminin Hazırlanması	1. Uyum için ülke çapında bir yönetim sistemi mevcuttur ve devlet organları arasında dikey ve yatay koordinasyon düzenlemeleri yapıldır. 2. Paydaşlar (örneğin, bilim insanları ve halk) uyum politikalarının hazırlanmasında yer alır.
B. İklim Değişikliğinden Etkilenebilirlik ve Risklerin Değerlendirilmesi	3. Mevcut ve öngörülen iklim değişikliği etkilerini ve etkilenebilirliği izlemek ve değerlendirmek için sistemler mevcuttur. 4. İklim değişikliği ve uyum konusundaki bilgi açıkları ele alınmıştır. 5. Sektörler arasında uyum kapasitesinin oluşturulması için bilgi aktarım süreçleri mevcuttur.
C. İklim Değişikliğine Karşı Risklerin ve Kırılganlıkların Değerlendirilmesi	6. Öncelikli sektörlerde, iyi uygulamalar ve ölçütler ve sektörel risk değerlendirmelerinin sonuçlarıyla tutarlı olarak bir dizi uyum seçeneği dikkate alınır. 7. Uyum eylemleri için yeterli ve tahsis edilmiş finansman kaynakları belirlenmiştir.
D. Uyum Eylemlerinin Uygulanması	8. İklim değişikliğine uyum bir öncelik olarak anahtar planlama ve sektörel politika belirleme süreçlerine dâhil edilmiştir. 9. İklim değişikliği uyum politika ve ölçütleri uygulanmaktadır.
E. İzleme ve Değerlendirme	10. İlgili göstergeler aracılığıyla uyumla ilgili harcamalar da dâhil iklim değişikliğine uyumun izlenmesi ve raporlanması için sistemler mevcuttur. 11. Uyum politikası bağlamında hedeflere ulaşılmasına ve uyum stratejisinin periyodik gözden geçirmesinin yapıp yapılmadığına dair bir değerlendirme çerçevesi planlanmıştır.

2.3. Uyum Stratejisi Genel Değerlendirme Paketi (2018)

Avrupa Komisyonu tarafından Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'ne sunulan Rapor, 2013 Stratejisi'nin yukarıdaki çalışmalar doğrultusunda genel bir değerlendirmesini kapsamaktadır. Kasım 2018'de yayımlanan Rapor'da, 2013-2018 döneminde Strateji aracılığıyla uyum konusunda önemli gelişmeler kaydedildiği, ancak 2015'te kabul edilen önemli belgeler olan BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA), Paris Anlaşması ve Sendai Afet Riski Azaltım Çerçevesi'nin; bundan sonraki süreçte uyumla ilgili çalışmalarda AB'nin farklı sektörlerdeki politikalarına dâhil edilmesinin ve sınıraşan uyum konusunun da geliştirilmesi gerektiği tespitlerine yer verilmiştir (EC, 2018c).

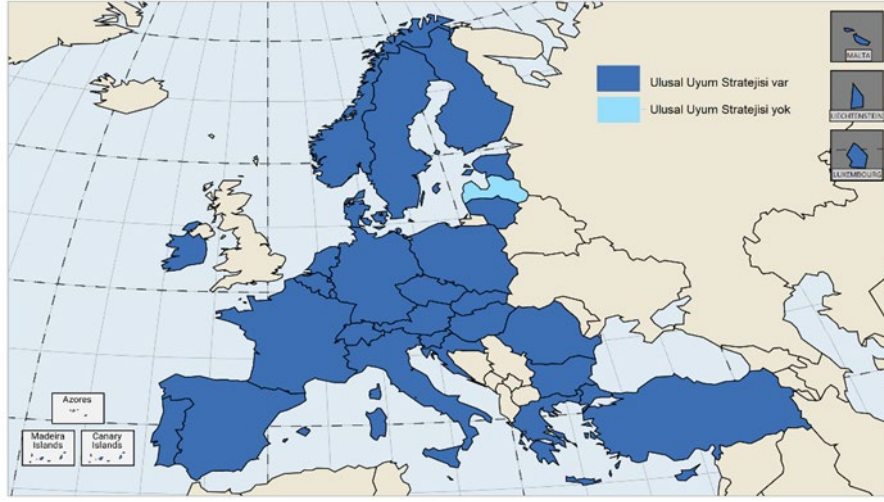
3. AB'nin Yeni İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi (2021)

AB'de iklim değişikliğine uyum konusunda 2021 yılına kadarki süreçte gerçekleştirilen ve yukarıda açıklanan çalışmalarla önemli gelişmeler kaydedilmiştir. 2021 yılında *Climate-ADAPT* sisteminde yer alan güncel bilgiler ışığında yapılan değerlendirmede AÇA'ya üye ülkelerden, Letonya dışındaki

ülkelerin UUS hazırlamış oldukları görülmektedir (Şekil 3). Letonya ise 2030'a dönük UUP hazırlamıştır (EC & EEA, 2021a).

AB'de Yeşil Mutabakat'ın önemli bir öncül eylemi olarak; 24 Şubat 2021'de İklim Dirençli Avrupa'yı Güçlendirmek ve İklim Değişikliğine Uyum Konusunda yeni AB Stratejisi-İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi, COM (2021) 82 nolu Avrupa Komisyonu kararıyla kabul edilmiştir. Strateji'nin amacı; "uyum konusunda daha akılcı, daha hızlı ve daha sistematik çalışmaların yapılması ve sadece Birlik kapsamındaki değil, uluslararası alandaki uyum eylemlerini de hızlandırmak"tır. Stratejiyle ortaya konulan yeni hedefin ise AB'nin 2050'ye kadar iklim değişikliğinin kaçınılmaz etkilerine tümüyle uyum sağlamış, tam anlamıyla iklim-dirençli bir toplum haline getirilmesi olduğu görülmektedir.

Şekil 3. AÇA'ya Üye Ülkelerde UUS Hazırlama Durumu (EC & EEA, 2021b)



AB'de sadece 2019'da sıcak hava dalgaları nedeniyle 2500 kişi hayatını kaybetmiştir. Birlik'te yaşanan su sıkıntısı ekonomiyi, tarımı, turizmi, enerji tesislerini ve nehir ulaşımını etkilemiştir. Ayrıca gıda güvenliği, sosyal eşitsizlikler ve kültürel miras kapsamında da riskler söz konusu olmuştur. Avrupa'da ve Avrupa dışında ortaya çıkan etkiler, ticari faaliyetlerin zarar görmesine ve uluslararası göçlere neden olmaktadır. Komisyon tarafından Strateji'de belirlenen yol haritası şöyledir (EC, 2021b):

1. İklim Değişikliğinin Etkilerinin Gerçekliği ve Şimdi Harekete Geçme İhtiyacı
İklim değişikliğinin halihazırda yaşanmakta olduğuna ve dirençlilik sağlamanın gerekliliğinden hareketle COVID-19'un afetlere hazırlıklı olunması konusunda bir uyarı olduğu vurgulanmıştır. Sera gazı emisyonları durdurulsa da olumsuz etkilerinin sürecektir ve aşırı iklim olaylarının sıklığının ve şiddetinin artmasından dolayı Avrupa'nın, iklim değişikliğiyle mücadelede hedef yükselttiği ve uyumun önemini küresel çapta da daha fazla anlaşıldığı görülmektedir.
2. İklim Dirençli Bir Birlik Oluşturmak
Yeşil Mutabakat, sürdürülebilir gelecek için AB'nin büyüme stratejisi olarak ele alınmış, yeşil dönüşümün bir fırsat olduğu vurgulanmıştır. AB'nin 2050 yılına dönük uzun dönemli vizyonu, iklim dirençli bir toplum ve iklim değişikliğinin etkilerine tam olarak uyum sağlanmasıdır. Özellikle iklim dirençliliğinin sağlanması ve doğa temelli çözümler konusunda küresel liderliğin hedeflendiği vurgulanmıştır.

2.1. Daha akılcı uyum: bilginin geliştirilmesi ve belirsizliklerle mücadele

İlerlemelere rağmen uyuma ilişkin bilgidaki açıkların sürdüğü tespitinden hareketle; politika geliştirilmesine dönük bilimsel temel oluşturacak doğru ve güncel verilerin toplanması

ihtiyacının ön plana çıktığı görülmektedir. Bu kapsamda belirlenen politikalar, stratejiler ve uygulama araçları şunlardır:

2.1.1. Uyum konusunda bilginin sınırlarının zorlanması

İklimsel belirsizlikler karşısında karar verme süreçlerinin güncel bilimsel bilgiyle ilişkilendirilmesi gerektiği ve dijital dönüşümün kritik önemde olduğu belirtilmiştir.¹⁰ Bu doğrultuda Komisyon tarafından:

- *Horizon, Copernicus, EMODnet* gibi araçlar da kullanılarak iklim etkileri konusundaki bilgi eksiklikleri kapatılacaktır,
- Uyum modellemesi, risk değerlendirmesi ve yönetimi araçları varlık düzeyinde modelleme doğrultusunda geliştirilecektir.

2.1.2. İklimle ilgili daha fazla ve daha iyi risk ve kayıp verilerinin sağlanması

İklimle ilgili risk ve kayıplara ilişkin veriler, iklim risk değerlendirmesinin doğruluğunu geliştirmek için önemlidir. Stratejide, farklı kaynaklardan gelen verilerin uyumlu bir biçimde toplanması ve paylaşılması hedeflenmiş ve aşağıdaki politika ve uygulama araçlarının hayata geçirileceği belirtilmiştir:

- Risk Veri Merkezi'nin geliştirilmesi ve verilerin paylaşılması,
- EIOPA (Avrupa Sigorta ve Mesleki Emeklilik Kurumu) ve sanayi sektörüyle birlikte sigortalı hasar verilerinin toplanmasında en iyi yöntemin araştırılması,
- INSPIRE Direktifi¹¹ kapsamındaki çevresel bilginin iklimle ilişkili risk ve kayıpları da içerecek biçimde geliştirilmesi.

2.1.3. *Climate-ADAPT*'ı Avrupa'da uyum konusunda yetkili hale getirilmesi

Strateji'de AB tarafından finanse edilen projeler dâhil olmak üzere iyi uygulamalar ve çözümler konusunda ulus-ötesi, ulusal ve ulus-altı uyum platformlarına bağlantılar kurulacağı ve 'Tek Sağlık'¹² yaklaşımının benimseneceği belirtilmiştir. Buna göre Komisyon tarafından;

- *Climate-ADAPT* sisteminin iklim etkileri ve uyum konularında bilgi kaynağı olarak ve farklı kaynaklardan gelen bilgileri birleştirme, izleme ve raporlama mekanizması oluşturacak biçimde güncellenmesi ve geliştirilmesi,
- *Climate-ADAPT* altında bir Avrupa iklim ve sağlık gözlemevinin kurulması sağlanacaktır.

2.2. Daha sistematik uyum: Tüm düzeylerde ve tüm sektörlerde politika gelişiminin desteklenmesi
İklim değişikliğinin yaygın etkilerine karşı sistematik bir cevap geliştirilmesi gerektiğinden hareketle aşağıdaki politikalar belirlenmiştir:

2.2.1. Uyum stratejilerinin ve planlarının geliştirilmesi

Uyum stratejileri en güncel bilimsel bilgiye dayanmalıdır. Dolayısıyla Birlik ülkeleriyle ve AB'ye üye olmayan ülkelerle iş birlikleri oluşturulması ve dirençlilik ve uyumun değerlendirilmesinde yeni bir metodolojinin geliştirilmesi öngörülmüştür.

2.2.2. Yerel, bireysel ve adil dirençliliğin geliştirilmesi

¹⁰ AB tarafından geliştirilen veri kaynakları olan *Copernicus*, Avrupa Denizcilik Gözleme ve Veri Ağı (*EMODnet*) gibi araçların geliştirilmesi öngörülmektedir (EC, 2021b).

¹¹ *INSPIRE* Direktifi (2007) mekânsal veri altyapısının oluşturulmasını ve paylaşılmasını amaçlamaktadır (ÇŞB, 2018).

¹² Tek Sağlık yaklaşımı halk sağlığı için politika geliştirme süreçlerinde farklı disiplinlerin bir arada olmasını içermektedir (Sağlık Bakanlığı, 2017).

Yerelin uyumun temeli olmasından hareketle, Küresel Belediye Başkanları Sözleşmesi'nin (GCOM) yerel idarelere yardım için güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda Komisyon tarafından yerel ölçekte özellikle aşağıdaki sektörlerde politikalar ve uygulama araçları belirlenmiştir;

- Yerel uyumun planlanması ve uygulanmasında desteklerin artırılması ve GCOM kapsamında bir uyum destek imkânı başlatılması,
- ESF+, *Erasmus+* ve Avrupa Dayanışması Kuvvetleri aracılığıyla eğitim ve öğretimde adil ve eşit bir dirençlilik için çalışanların becerilerinin geliştirilmesi,
- Mevcut istihdam mevzuatının ve sosyal mevzuatın güçlendirilmesi ve işgücünün iklim etkilerinden korunması.

2.2.3. Ulusal mali çerçevelere iklim dirençliliğini bütünleştirilmesi

AB'deki ulusal mali çerçevelerin, iklim değişikliği ve doğal afet mali riskleri sınırlı ölçüde içerdiğine değinilerek; makro-mali dirençliliğin, olası iklim senaryolarını ekonomik politikalara dâhil etmeyi ve afet risk yönetimi anlayışını gerektirdiği belirtilmiş ve uyum ve dirençlilik hedeflerinin, AB düzeyinde COVID-19'dan kurtulma çabasına dâhil edildiği vurgulanmıştır.

2.2.4. Uyum için doğa temelli çözümlerin¹³ desteklenmesi

Doğa temelli çözümler, iklim dirençliliğini artıracak ve Yeşil Mutabakat hedeflerine katkıda bulunacaktır. Dolayısıyla doğa temelli çözümlere daha fazla yatırım yapılacağı belirtilmiştir. Komisyon tarafından AB üye ülkelerinde uygulanmak üzere belirlenen politikalar ve uygulama araçları şunlardır;

- Karbon giderme için doğa temelli çözümler önerilmesi,
- Doğa temelli çözümlerde uyumu da içeren finansal yaklaşımların ve ürünlerin geliştirilmesi,
- Değerlendirmeler, rehberlik, kapasite geliştirme ve AB finansmanı yoluyla Üye Devletlerin doğa temelli çözümler konusunda teşvik edilmesi.

2.3. Daha hızlı uyum: Her alanda uyumu hızlandırma

Komisyon, iklime uyum açığının geniş olduğunu ve büyüdüğünü ifade ederek, daha hızlı bir biçimde kapatılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu kapsamda aşağıdaki politikalar belirlenmiştir:

2.3.1. Uyum çözümlerinin sunumunun hızlandırılması

Komisyonun yaklaşımına göre uyum konusundaki temel engellerden biri uygulanabilir çözümlerin eksikliğidir. İklim dirençliliği karar destek sistemleri ve bu kapsamdaki teknik tavsiyeler, daha hızlı biçimde erişilebilir olmalıdır. Bu doğrultuda Komisyon tarafından belirlenen uygulama araçları şunlardır;

- İklim değişikliğine uyuma ilişkin planlanan Horizon Avrupa Misyonu'nun ve toprak sağlığı, iklim-nötr kentler ve okyanuslar dâhil olmak üzere diğer uyumla ilişkili Misyonların uygulanması,
- Uyum çözümlerine yönelik karar destek sistemlerinin zenginleştirilmesi,
- Uyumun Natura 2000, ağaçlandırma kılavuzları ve güncellenecek Orman Stratejisi'yle bütünleştirilmesi,
- Tohum üretimi ve pazarlanması dâhil, uyum için genetik kaynakların korunmasının desteklenmesi,

¹³ Doğa temelli çözümler iklim dirençliliğinin sağlanması doğrultusunda ekosistem hizmetlerinin devamlılığının sağlanmasını içermektedir (GDCI, 2017). Strateji'de mavi ve yeşil altyapı sistemlerinin gri olanların aksine çok amaçlı olduğu ve pişman olunmayan çözümlerin ortaya konulmasıyla iklim dirençliliğinin artırıldığı belirtilmiştir (EC, 2021b).

- Uyum için sürdürülebilir faaliyetlerde AB sınıflandırma sisteminin geliştirilmesi sağlanacaktır.

2.3.2. İklimle ilişkili risklerin azaltılması

Strateji'de iklime dirençli altyapıya yatırımın kendini geri ödediği vurgulanmıştır. Bu doğrultuda iklim değişikliğine uyum eylemlerinin, afet riski azaltımı çalışmalarıyla ilişkilendirilmesi hedeflenmiştir. Komisyon tarafından bu kapsamda belirlenen politikalar ve uygulama araçları ise şunlardır;

- İklim dirençliliği kılavuzunun geliştirilmesi ve hem Avrupa'da ve hem de Avrupa dışında kullanımının teşvik edilmesi,
- İklim dirençlilik standartlarının geliştirilmesi,
- İklim dirençliliği hususunun binaların ve kritik altyapıların inşası ve yenilenmesi için yürürlükteki kriterlerle bütünleştirilmesi.

2.3.3. İklim koruma açıklarının kapatılması

İklim koruma açığı, iklime bağlı afetlerden kaynaklanan sigortasız ekonomik kayıpların payıdır. Komisyon, sigortayı, iklim riskleriyle ilgili mali kayıpları karşılayabilmek için bir risk transfer mekanizması olarak kullanmanın, krize tepki üretmekten, risk yönetimi ve proaktif bir yaklaşıma doğru ilk adımı olarak ele almaktadır. Bu kapsamda özellikle aşağıdaki sektörlerle yönelik politika ve stratejiler tespit edilmiştir;

2.3.4. Tatlı suya erişilebilirliğin ve sürdürülebilirliğin sağlanması

Sürdürülebilir nitelikte tatlı su, iklim dirençliliği için önemlidir. Komisyon tarafından su kullanımının keskin bir biçimde azaltılmasının gerekli olduğu ve iklim değişikliğinin su kalitesini de etkilediği tespitine yer verilmiştir. Bu doğrultuda Komisyon tarafından su sektöründe uygulanmak üzere belirlenen politikalar şunlardır;

- Sektörler ve sınırlar arasında suyun sürdürülebilir kullanımının ve yönetiminin sağlanması,
- Ürünler için su tasarrufu gereksinimlerini artırarak, sürdürülebilir toprak yönetimi ve arazi kullanımının yanı sıra, kuraklık yönetim planlarının teşvik edilmesi,
- İklim değişikliği risklerinin su yönetimi risk analizlerine dâhil edilmesiyle istikrarlı ve güvenli içme suyu tedarikinin garantilenmesi.

3. İklim Dirençliliği İçin Uluslararası Eylemin Güçlendirilmesi

Stratejide AB'nin uyum konusunda diğer ülkelerle yerel, ulusal ve bölgesel uyum ve afet riski azaltımı konularında iş birliği yapma istekliliği ön plana çıkmaktadır. Bu kapsamda belirlenen politikalar ve uygulama araçları ise aşağıda yer almaktadır:

3.1. Uluslararası iklim dirençliliği ve hazırlıklı olma için desteklerin artırılması

İklim değişikliğinin uluslararası düzene ve güvenliğe ilişkin tehditleri çoğalttığı ve en çok kırılgan durumda olanların etkilendiği belirtilmiştir. Küresel çapta iklim dirençliliğini sağlamak için;

- AB ülkelerinde NDC'ler ve UUP'lar için destek artırılabilecek ve AB politikalarında iklim dirençliliği bağlamı güçlendirilecektir.
- AB ortak ülkelerindeki yerel yönetimlere uyum desteği yoğunlaştırılacak ve AB'nin Güney ve Doğu komşulukları, aday ülkeler ve potansiyel adaylar da dâhil bölgesel programlar geliştirilecektir.
- Ulusal yargı yetkisi dışındaki alanlarda deniz biyoçeşitliliğinin korunması ve sürdürülebilir kullanımına ilişkin gelecekteki anlaşmalarda iklim değişikliğinin dâhil edilmesi sağlanacaktır.

- 3.2. İklim dirençliliğini oluşturmak için uluslararası finansmanı artırmak
İklimde uyum konusunda ortak ülkelere finansal kaynakların açılacağı belirtilmiştir. BMİDÇS kapsamındaki Yeşil İklim Fonu, Uyum Fonları ve ayrıca çok taraflı yatırım bankalarının fonlarına erişimleri kolaylaştırılacaktır.
- 3.3. Uyum konusunda küresel katılımı ve bilgi alışverişini güçlendirme
Uyum konusunda artan ivmenin uluslararası düzeyde pekiştirileceğinden bahisle, AB'nin çözümleri paylaşmak adına diyaloglar yürüteceği belirtilmiş ve AB ile uluslararası ve bölgesel ortaklarla ve ortak ülkelerle iklim değişikliğine uyum konusunda politik ilişkilerin derinleştirileceği belirtilmiştir. Ayrıca AB dışı ülkeler için uyuma ilişkin bilgi ve araç havuzunun artırılacağı ve Yeşil İttifaklar ve ortaklıklarda uyumun teşvik edileceği vurgulanmıştır.

4. Sonuçlar

Strateji kapsamında uyum, iklim değişikliğine küresel yanıt için çok önemli bir bileşen olarak değerlendirilmiş ve yeni AB Uyum Stratejisi'nin, iklim dirençliliği konusunda daha yüksek bir istekliliğin yolunu açtığı değerlendirilmiştir.

Yeni Uyum Stratejisi'nin, AB'nin daha önceki uyum politika belgelerinden daha kapsamlı bir içeriğe sahiptir. Stratejide biyoçeşitliliğin ve orman varlığının korunmasının önemle ele alındığı görülmektedir. Bu kapsamda AB topraklarının en az %30'unu korunan alan olarak belirlenmesini ve organik tarım yapılan alan miktarının en az %25 olmasını hedefleyen Biyoçeşitlilik Stratejisi 2030, Yeşil Mutabakat'ın önemli bir politika bileşeni olan ve 2030 yılına kadar tarımda kimyasal pestisit kullanımında %50, gübre kullanımında %20 ve besin kayıplarında %50 azalma hedefleyen Tarladan Çatala Stratejisi ve bunların yanı sıra AB'de sulak alanların korunmasını ve bakımlarının sağlanmasını, toprağın organik karbon yapısının artırılmasını içeren Avrupa İklim Kanunu'nun AB topraklarını korumaya ve geliştirmeye dönük kapsamlarının Stratejiyle desteklendiği görülmektedir. Böylelikle Yeşil Mutabakat'ın hedeflerine de daha hızlı bir biçimde ulaşılabilmesi amaçlanmaktadır (Montanarella & Panagos, 2021). Orman alanları Avrupa'nın 1/3'ünü kaplamaktadır ve yeni Uyum Stratejisi'nde ön plana çıkarılan "yaşanabilir çevrenin oluşturulması" hedefi bağlamında, orman varlığının korunması ve doğa temelli çözümler geliştirilmesi konularında, AB Ormancılık Stratejisi'ni destekleyen politikalar ve hedefler tespit edilmiştir (Lier vd., 2021).

Strateji'de, "AB'de iklim değişikliğiyle ilişkili ekonomik kayıpların artışının yıllık ortalama 12 milyar Avro'ya ulaşmasının AB'nin iddialı iklim taahhütleri ortaya koymasına neden olduğu ve Avrupa Parlamentosu, pek çok Üye Devletin ve 300'den fazla kent tarafından iklim acil durumunu tanıyarak, Avrupa Konseyince iklim değişikliğinin varlıkla ilgili bir tehdit olarak ele alındığı" belirtilmiştir. Avrupalıların %93'ünden fazlasının iklim değişikliğinin ciddi bir sorun olarak gördüğü ve %70'inin ise iklim değişikliğine uyum sağlamak gerektiğini düşündükleri vurgulanmıştır (EC, 2021b).

AB'nin yeni Uyum Stratejisi aracılığıyla sera gazı azaltımı konusunda hedeflediği küresel liderlik misyonunu, uyum konusunda da üstelenmek istediği anlaşılmaktadır. AB'nin yeni Uyum Stratejisiyle afet riski azaltımı, kayıp ve zararların önlenmesi başlıklarında önemli çalışmalar gerçekleştirilmesi hedefi doğrultusunda, elindeki önemli araçlar olan *Copernicus*, *Climate-ADAPT* gibi sistemleri de geliştirerek, bunların kullanımını yaygınlaştırmak için küresel girişimlerde bulunacağı öngörülebilir. Esasen iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin sınır tanımayan yapısı bu tip girişimlerin geliştirmesini gerektirmektedir. Bu girişimler aynı zamanda sürdürülebilir kalkınmayı da destekleyecek sınır ötesi iş birlikleri olacaklardır (Vulevic vd., 2021).

AB'nin yeni Uyum stratejisi yukarıdaki önemli hususları içerse de özellikle bağlayıcı araçlardan yoksun olması bağlamında eleştirilmiştir. Buna göre iklim ile ilişkili aşırı hava olayları ve afetlerin günümüzde uyum eylemlerini zorunlu kıldığı koşullarda, Uyum Stratejisi'nin zorunlu uyum planı güncellemelerini yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde ortaya koymasının gerekli olduğu, ancak böylelikle kırılgan toplulukların iklim değişikliğine karşı dirençliliklerinin garanti edilebileceği hususu vurgulanmıştır. Ayrıca yeni Uyum Stratejisi uluslararası iş birlikleri ve finansman konusunda bazı taahhütler içerse bile bunların çok detaylandırılmaması eleştirilen bir diğer husustur (İklim Haber, 2021).

4. AB'nin Yeni Uyum Stratejisinin Türkiye Bağlamında Önemi

AB'nin yeni Uyum Stratejisi'nin değerlendirilmesine Stratejinin öncü eylemlerinden biri olduğu ana belge olan Yeşil Mutabakat'ın ele alınmasıyla başlanmalıdır. AB, Türkiye'nin ticari faaliyetlerinin yaklaşık yarısını gerçekleştirdiği, en büyük ölçekli ticaret ve yatırım ortağıdır. 2020 yılında Türkiye'nin yapmış olduğu 69 milyar dolar tutarındaki ihracatın %41,3'ü AB'ye yapılmış ve AB pazarı toplam ihracatta ilk sırada yer almıştır (Ticaret Bakanlığı, 2021). Bu kapsamda AB'nin hem iklim politikası hem de ekonomik bir dönüşüm programı olarak ortaya koyduğu Yeşil Mutabakat, aday ülke statüsündeki ve Gümrük Birliği ortağı olarak Türkiye için büyük önem arz etmektedir.

Yeşil Mutabakat'a ilişkin olarak Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda bir çalışma grubu oluşturulmuş ve Avrupa Yeşil Mutabakat Eylem Planı 16 Temmuz 2021 tarihinde yayımlanmıştır. Eylem Planı ile yeşil yatırımların Türkiye'ye çekilmesi ve farklı sektörlerde yeşil dönüşümün desteklenmesi hedeflenmiştir. Bunları desteklemek üzere 10 Kasım 2022 tarihi itibarıyla Türkiye, Paris Anlaşması'na taraf olmuştur. Böylelikle Türkiye'nin iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum politikalarında ve uluslararası müzakere süreçlerinde yeni bir dönem başlamıştır. Ayrıca Türkiye için 2053 net sıfır karbon hedefi belirlenmiştir. Bunun anlamı enerjiden tarıma, ulaştırmadan ticarete, sanayiden atık ve su yönetimine kadar farklı sektörlerde iklim değişikliğiyle mücadelede sera gazı azaltımı ve uyum konularında yeni politikalar belirlenmesi gerektiren bir sürecin başlamasıdır. Sürecin yönünü belirleyecek temel unsurlardan biri Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı koordinasyonunda Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmak üzere hazırlık çalışmaları devam eden İklim Kanunu olacaktır. İklim Kanunu'nun içeriğinin hazırlanması kapsamında farklı paydaşların görüşlerinin alınması, Türkiye'nin 2053 net sıfır emisyon ve yeşil kalkınma hedefleri doğrultusunda tüm paydaşlarla kısa, orta ve uzun vadeli stratejik hedeflerin belirlenmesi, sera gazı emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum bağlamında temel politika ve eylemlerin tespit edilmesi için bir yol haritası oluşturmak hedefleriyle düzenlendiği belirtilen İklim Şurası, 21-25 Şubat 2022 tarihleri arasında Konya'da gerçekleştirilmiştir. Şura kapsamında yer alan komisyonlar da İklim Kanunu kapsamında yer verilmesi ön görülen içerik hakkında temel başlıkları işaret etmektedir (İklim Şurası, 2022):

- Sera gazı azaltımı-I (Enerji, Sanayi, Ulaştırma)
- Sera gazı azaltımı-II (Atık, Tarım, Binalar, Yutak Alanlar: Ormancılık, Arazi Kullanımı)
- İklim değişikliğine uyum
- Yerel yönetimler
- Bilim ve teknoloji
- Yeşil finansman ve karbon fiyatlandırma
- Göç, adil geçiş ve diğer sosyal politikalar

Türkiye'nin 11. Kalkınma Planı'nda gıda güvenliğinin sağlanması, iklim değişikliğiyle mücadele, tarımsal üretim, toprak ve su kaynaklarının ve bunların yanı sıra biyolojik çeşitliliğin korunması konuları ele alınarak, nitelikli işgücü ve teknolojiye duyulan ihtiyaç dile getirilmiştir. Bu alanlarda belirlenen hedeflerin aynı zamanda AB'nin yeni Uyum Stratejisi'nde yer aldığı, dolayısıyla sadece Yeşil Mutabakat'ın temel hedeflerinin gerçekleştirilmesinde değil, aynı zamanda 11. Kalkınma Planı doğrultusunda da Türkiye'nin iklim değişikliğine uyum politikalarının tespit edilmesi aşamasında

Strateji'den yararlanabileceği görölmektedir. Dolayısıyla yeni Strateji, Türkiye'nin 2053 net sıfır hedefi ve yeşil kalkınma politikaları bağlamında da değerlendirilmelidir. Stratejide AB tarafından teknoloji, finansman ve kapasite geliştirme konularında ikili iş birlikleri kurulması taahhüdü bu kapsamda ele alınmalıdır.

Uyum Stratejisinde belirtildiği gibi, AB veri iş birliklerine ve bölgesel verilerin toplanmasına önem vermektedir. Türkiye'nin sağlayacağı veriler oldukça önemlidir. AÇA'ya üye olan Türkiye'nin daha güvenli veri üretimi ve paylaşımı konusunda AB ile yeni iş birliklerinin gündeme gelmesi kaçınılmazdır. Türkiye'deki veri üretimi ve veriye erişim konularındaki sorunların aşılmasında Strateji'de uyum bağlamında geliştirileceği belirtilen yeni göstergeler, veri üretim metodolojileri ve araçları Türkiye'nin farklı sektörlerdeki çalışmalarını etkileyebilecek düzeyde önemlidir. Esasen AB tarafından öncül adımların AB-IPA fonları aracılığıyla atıldığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu olan İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından yürütölen Türkiye'de İklim Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında Türkiye'nin ilk iklim değişikliği platformunun oluşturulmasına yönelik çalışmaların sürdüröldüğü görölmektedir (AB, ÇŞİDB & UNDP, 2022).

Yeni Uyum Stratejisi, Yeşil Mutabakat'ın önemli bir uyum sektörü olan tarımda pestisit, kimyasal gübre ve anti-mikrobiyallerin azaltılmasına dönük hedeflerini destekler nitelikte kurgulanmıştır. Dolayısıyla Türkiye'de organik tarım faaliyetlerinin geliştirilmesi, AB'nin bu konudaki mevzuatının uyumlaştırılmasına ilişkin çalışmaların hızlandırılması, bunların yanı sıra tarımda biyolojik ve biyoteknik yöntemlerin kullanımının yaygınlaştırılması hususları da Türkiye için ilerleyen süreçte ön plana çıkacak konulardır.

Strateji kapsamında ele alınan önemli bir uluslararası iş birliği alanı ise sağlıktır. Strateji'de iklim değişikliğinin sağlık etkilerinin analiz edilmesi, izlenmesi ve bir veri havuzunun oluşturulmasını amaçlanmaktadır. Dolayısıyla önümüzdeki süreçte AB ile bu kapsamda da ortak çalışmaların artacağı öngörülebilir.

AB'nin Yeşil Mutabakat ve 2021 Uyum Stratejisi bağlamında ortaya koyduğu hedeflerin Türkiye dâhil olmak üzere tüm ölkeleri etkileyecek düzeyde önemli ekonomik, çevresel ve sosyal sonuçları olacaktır. AB'nin söz konusu belgeler kapsamında ortaya koyduğu hedefler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı koordinasyonunda İklim Kanunu, İklim Değişikliği Araştırma Merkezi, Bölgesel ve Yerel İklim Değişikliği Eylem Planları gibi çalışmaların hızlanmasında etkili olmuştur (ÇŞB, 2021). Strateji'de güçlendirileceği vurgulanan Küresel Belediye Başkanları Sözleşmesi'ne Türkiye'den yerel yönetimlerden üyelikler artmaktadır ve yerel yönetimlerce iyi uygulamaların paylaşılması, teknik, finansal desteklerin ve kapasite geliştirme desteklerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

SONUÇ:

2019 yılında AB tarafından kabul edilen Yeşil Mutabakat doğrultusunda ithalatlarda Dünya Ticaret Örgütü kurallarına uygun bir biçimde enerji ve karbon yoğun ürünlerde sınırda karbon vergisi uygulanacağı ve ticaret yapılacak ölkelerin Paris Anlaşması'na taraf olmaları gibi ön koşulların getirileceği hususları belirlenmiştir. AB aynı zamanda Yeşil Mutabakat aracılığıyla 2050 yılında dünyanın ilk iklim nötr kıtası olmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda akıllı ulaşım geçişin sağlanması, yeşil finansman ve yatırım olanaklarının geliştirilmesi ve döngüsel ekonomiye geçişin hızlandırılması gibi sayıları artırılabilir pek çok politika tanımlanmıştır. Bunların yanı sıra Yeşil Mutabakat'ta iklim değişikliğine uyum ile ilişkili sektörler olan sürdürülebilir, sağlıklı ve çevre dostu gıda üretim sistemlerinin oluşturulması, ekosistemlerin ve biyoçeşitliliğin korunması gibi başlıklarda politika ve tedbirler tanımlanmış durumdadır. AB tarafından iklim değişikliğinin etkilerine uyuma önem verilmesi, iklim değişikliğiyle mücadelede uyum konunun öneminin anlaşılması olmasındandır.

Bu çalışmanın araştırma soruları bağlamında yapılan değerlendirmede, AB'nin iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin bilimsel olarak daha iyi biçimde anlaşılmasına başlandığı 2000'li yıllardan itibaren uyum konusunda önemli çalışmalar gerçekleştirdiği görülmüştür. Bu kapsamda ilk önemli çalışma 2007'de yayımlanan Yeşil Kitap olmuş ve iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlanmasında Avrupalıların ortak hareket etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yeşil Kitap'da iklim değişikliği; AB politikalarına uyum eylemlerinin bütünleştirilmesi, piyasa mekanizmaları ve teknolojik yeniliklerle aşılabilecek bir konu olarak değerlendirilmiştir. Yeşil Kitap, Avrupa Komisyonu'nun uyum eylemlerinde merkezi otorite olma ve süreçlere rehberlik etme istekliliğinin ortaya konulduğu ilk belge olmuştur.

2009'da yayımlanan Beyaz Kitap ile uyum konusunda bir çerçeve oluşturmak ve dirençliliği artırmak amaçlanmıştır. Birlik tarafından, sera gazı emisyonları azaltılsa da iklim değişikliğinin etkileri süreceğinin ve uyumun kaçınılmaz olduğunun anlaşılmasıyla, sektörel bir yaklaşımla hazırlanan belgede, uyum eylemlerinin mevcut ve gelecekteki sektörel politikalarla bütünleştirilmesinin önemi belirtilmiştir. Belgede uyum yol haritası iki aşamalı olarak ele alınmıştır; 1. aşama olan 2009-2012 döneminde Beyaz Kitap uygulandıktan sonra, 2013'te 2. aşamada uyum eylemlerinin gerçekleştirilmesine karar verildiği görülmektedir. Beyaz Kitap, Üye Ülkelerde uyum eylemlerini belli ölçüde artırsa da istenilen seviyede isteklilik yakalanamamıştır ve veri süreçleri, uyum araç ve metodolojileri geliştirme konularında eksiklikler sürmüştür.

2013'te Avrupa Komisyonu, İklim Değişikliğine Uyum Stratejisi'ni yayımlamıştır. AB'de uyum eylemleri kapsamında daha çok Üye Ülkelerin münferit çalışmaları söz konusuysen; 2013 Uyum Stratejisiyle, Birlik genelinde bütünleşik yaklaşımla iklim dirençliliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Politika geliştirme süreçlerinin bilimsel bilgiye dayalı olması gerektiği vurgulanmış, yeni metodolojiler ve *Climate-ADAPT* gibi veri sistemleri oluşturulmuştur. 2013 Stratejisi'nde birçok yeni mekanizma ve yasal doküman tanımlanmıştır. Avrupa Komisyonu, 2018'de Üye Ülkelerin Stratejisi doğrultusunda gelişmelerinin yeterliliğinin değerlendirileceğini açıklamış, gelişme sağlanamazsa yasal bağlayıcılığı olan bir uyum aracının belirleneceği belirtilmiştir. 2018 değerlendirmesinde ise Üye Ülkelerin tamamına yakınının UUS hazırladıkları görülmüştür. 2013 Stratejisi'nin başarısında, bilinçli bir tercihle uyuma sadece Birlik kapsamında odaklanılmasının ve dış ülkelerle ilişki boyutunun geri planda tutulmasının etkili olduğu görülmektedir. Ancak 2018 itibarıyla artık uyum eylemlerinin uluslararası boyutunun ele alınarak, çalışmaların bir üst aşamaya taşınmasının hedeflendiği anlaşılmaktadır.

Hazırlık çalışmalarının ardından, 24 Şubat 2021 tarihinde AB'nin yeni Uyum Stratejisi açıklanmıştır. Esasen yeni Strateji, 2019 yılında açıklanan Yeşil Mutabakat'ın öncü eylemlerinden biridir. AB'nin yeni Uyum Strateji'nde ön plana çıkan önemli bir konu uluslararası iş birliğidir. AB'nin yeni Uyum Stratejisi'nin, başta Türkiye olmak üzere AB'ye aday ve/veya komşu ülkelerle iklim değişikliğiyle mücadele, iklim dirençliliğinin sağlanması, veri paylaşımı ve bilimsel bilgiye erişim, uyum platformları oluşturulması, karar destek sistemleri, sigorta sistemleri, afet risk yönetimi, doğa temelli çözümler, çevre ve su kalitesi, sağlık ve iklim finansmanı gibi alanlarda iş birliklerinin geliştirilmesine dönük bir içeriğe sahip olduğu ve iklim değişikliğine uyum eylemlerinin geliştirilmesinin yanı sıra yeni istihdam olanaklarının oluşturulması doğrultusunda önemli fırsatlar sunma potansiyeli taşıdığı görülmektedir. Strateji'de her düzeyde yönetişimin önemi vurgulanmıştır.

AB, iklim değişikliğiyle mücadeleye küresel çapta liderlik etme istekliliğini uyum konusunda da bu belge aracılığıyla göstermiştir. Strateji'de uluslararası alanda sistematik uyum planlaması ve iklim risk değerlendirmesi bağlamında veri üretimi ve veri platformlarının birbiriyle ilişkilendirilmesi konularına önem verildiği ve Tek Sağlık yaklaşımının benimsendiği görülmektedir.

İklim değişikliğinin kaçınılmaz etkilerine karşı dirençlilik sağlanmasının, etki ve kırılma noktalarının tespit edilerek iklim değişikliğine uyum eylemlerinin ivedilikle uygulanmasının her zamankinden önemli hale

geldiği güncel koşullarda, söz konusu Strateji'nin, Türkiye'nin Paris Anlaşması'na taraf olmasının ardından ortaya koyduğu 2053 net sıfır karbon vizyonu ve yeşil kalkınma politikası ile ilişkisi içinde doğru bir biçimde değerlendirilmesi, AB ile ticari ilişkilerin de sürdürülmesi bağlamında da elzemdir. Bu sayede Strateji kapsamında AB tarafından iklim değişikliğine uyum eylemleri için uluslararası ölçekte sağlanacağı taahhüt edilen kapasite geliştirme, teknoloji ve finansman konularındaki desteklerden ve iş birliği imkanlarından yararlanma olanakları oluşturulabilir. Ayrıca, içinde Türkiye'nin de bulunduğu AB'ye komşu ülkelerde ve küresel çapta tüm ülkelerde farklı alanlarda veri altyapısının kurulması, verilerin toplanması, izleme, raporlama ve veriye ulaşım süreçlerine katılım sağlanarak çevresel, sosyal ve ekonomik bağlamda gelişmeler kaydedilmesi ve yeşil dönüşüm, yeşil istihdam ve yeşil kalkınma süreçleri bağlamında da önemli fırsatların oluşturulması mümkün olabilecektir.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

KAYNAKÇA:

AB Bakanlığı. (2021). Temel AB Terimleri. Erişim Tarihi: 1 Kasım 2021, https://www.ab.gov.tr/files/rehber/10_rehber.pdf.

AB, ÇŞİDB & UNDP. (2022). Türkiye'de İklim Değişikliğine Uyum Eyleminin Güçlendirilmesi Projesi. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2022, <https://iklimeuyum.org/>.

Adelle, C. & Russel, D. (2013). Climate Policy Integration: a Case of Déjà Vu?. *Environmental Policy and Governance*, 23(1), 1-12.

Clar, C. & Steurer, R. (2019). Climate Change Adaptation at Different Levels of Government: Characteristics and Conditions of Policy Change. *Natural Resources Forum*, 43(2), 121-131.

CoEC. (2007). Green Paper: Adapting to Climate Change in Europe—Options for EU Action, COM (2007) 354 final. Erişim Tarihi: 10 Kasım 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0354&from=EN>.

CoEC. (2009a). White Paper: Adapting to Climate Change: Towards a European Framework for Action, COM (2009)147 final. Erişim Tarihi: 10 Kasım 2021, https://ec.europa.eu/health/ph_threats/climate/docs/com_2009_147_en.pdf.

CoEC. (2009b). White Paper: Adapting to Climate Change: Towards a European Framework for Action, Summary of the Impact Assessment, SEC (2009) 388. Erişim Tarihi: 13 Kasım 2021, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=SEC:2009:0388:FIN:EN:PDF>.

ÇŞB. (2018). INSPIRE Nedir? Erişim Tarihi: 11 Mart 2021, <https://cbs.csb.gov.tr/inspire-nediri5924#:~:text=INSPIRE%20direktifi%2C%20Avrupa%20Parlamentosu%20mek%C3%A2nsal,kolay%20hale%20gelmesine%20olanak%20taniyacaktır>.

- ÇŞB. (2021). Bakan Kurum İklim Değişikliğiyle Mücadele Zirvesi Sonuç Bildirgesini Açıkladı. Erişim Tarihi: 18 Şubat 2021, <https://csb.gov.tr/bakan-kurum-iklim-degisikligiyle-mucadele-zirvesi-sonuc-bildirgesini-acikladi-bakanlik-faaliyetleri-30880>.
- EC. (2013). An EU Strategy on Adaptation to Climate Change, COM (2013) 216 final. Erişim Tarihi: 14 Aralık 2021, <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2013/EN/1-2013-216-EN-F1-1.Pdf>.
- EC. (2016). Evaluation Roadmap. Erişim Tarihi: 12 Şubat 2021, https://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2016_clima_011_evaluation_adaptation_strategy_en.pdf.
- EC. (2018a). Annex IX Horizontal Assessment of the Adaptation Preparedness Country Fiches. Erişim Tarihi: 22 Aralık 2021, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/adaptation/what/docs/horizontal_assessment_en.pdf.
- EC. (2018b). Adaptation Preparedness Scoreboard Country Fiches, SWD (2018) 460 final." Erişim Tarihi: 18 Aralık 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2018:460:FIN>.
- EC. (2018c). Report From the Commission to the European Parliament and the Council on the Implementation of the EU Strategy on Adaptation to Climate Change, COM (2018) 738 final. Erişim Tarihi: 21 Aralık 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0738&from=EN>.
- EC. (2019). EU Climate Action and the European Green Deal. Erişim Tarihi: 14 Aralık 2021, https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action_en.
- EC. (2020a). Paris Agreement: Council Transmits NDC Submission on Behalf of EU and Member States. Erişim Tarihi: 10 Aralık 2021, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/12/18/paris-agreement-council-transmits-ndc-submission-on-behalf-of-eu-and-member-states/>.
- EC. (2020b). European Climate Law Proposal, COM (2020) 80 final. Erişim Tarihi: 22 Aralık 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020PC0080&from=EN>.
- EC. (2020c). The European Climate Pact, COM (2020) 788 final. Erişim Tarihi: 22 Aralık 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0788&from=EN>.
- EC. (2020d). 2030 Climate Target Plan. Erişim Tarihi: 12 Aralık 2021, https://ec.europa.eu/clima/policies/eu-climate-action/2030_ctp_en.
- EC. (2021a). Adaptation to Climate Change. Erişim Tarihi: 10 Nisan 2021, https://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation_en.
- EC. (2021b). The New EU Strategy on Adapataation to Climate Change, COM (2021) 82 final. Erişim Tarihi: 29 Şubat 2021, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0082&from=EN>.

- EC. (2021c). Life Programme. Erişim Tarihi: 15 Mart 2021, <https://ec.europa.eu/easme/en/life>.
- EC & EEA. (2021a). Climate-ADAPT. Erişim Tarihi: 14 Mart 2021, <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>.
- EC & EEA. (2021b). Climate-ADAPT/Country Profiles. Erişim Tarihi: 1 Nisan 2021, <https://climate-adapt.eea.europa.eu/countries-regions/countries>.
- EEA. (2013). *Adaptation in Europe: Addressing Risks and Opportunities from Climate Change in the Context of Socio-economic Developments*. EEA.
- EEA. (2014). *National Adaptation Policy Processes in European Countries*. EEA.
- EU. (2009). Decision No 406/2009/EC of the European Parliament and of the Council. Erişim Tarihi: 8 Ocak 2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32009D0406>.
- GDCI. (2017). *Global Street Design Guide*. Island Press.
- IPCC. (2014). *Fifth Assessment Report*. IPCC.
- IPCC. (2018). *Global Warming of 1.5°C Special Report (SR5)*. IPCC.
- IPCC. (2021). *Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Summary for Policy Makers*. Cambridge University Press.
- İklim Haber. (2021). AB'nin Uyum Stratejisi Kırılgan Toplulukları Korumak İçin Yetersiz. Erişim Tarihi: 2 Mayıs 2022, <https://www.iklimhaber.org/abnin-uyum-stratejisi-kirilgan-topluluklari-korumak-icin-yetersiz/>
- İklim Şurası. (2022). İklim Şurası 2022. Erişim Tarihi: 1 Mayıs 2022, <https://iklimsurasi.gov.tr/>
- Jordan, A., Huitema, D. Van Asselt, H., Rayner, T. & Berkhout, F. (2010a). "Governing Climate Change in the European Union: Understanding the Past and Preparing for the Future". A. Jordan, D. Huitema, H. van Asselt, T. Rayner ve F. Berkhout (Der.). *Climate Change Policy in the European Union* içinde (ss.253-275). Cambridge University Press.
- Jordan, A.J., Huitema, D., Van Asselt, H. and Rayner, T. (2010b) "The evolution of climate change policy in the EU: A synthesis". A. Jordan, D. Huitema, H. van Asselt, T. Rayner ve F. Berkhout (Der.). *Climate Change Policy in the European Union* içinde (ss.186-210). Cambridge University Press.
- Lier, M., Köhl, M., Korhonen, K. T. Linser, S. & Prins, K. (2021). Forest relevant targets in EU policy instruments - can progress be measured by the pan-European criteria and indicators for sustainable forest management?, *Forest Policy and Economics*, 128(2021), 1-13.
- Massey, E., Biesbroek, R., Huitema, D. & Jordan, A. (2014a). Climate Policy Innovation: The Adoption and Diffusion of Adaptation Policies Across Europe. *Global Environmental Change*, 29(2014), 434-43.

- Massey, E., Huitema, D., Garrelts, H., Grecksch, K., Mees, H., Rayner, T., Stobjörk, S., Termeer, C. & Wings, M. (2014b). Handling Adaptation Policy Choices in Sweden, Germany, the UK and the Netherlands. *Journal of Water and Climate Change*, 6(1), 9-24.
- Meijerink, S., Stiller, S., Keskitalo, C., Scholten, P., Smits, R. & Van Lamoen, F. (2015). The role of Leadership in Regional Climate Change Adaptation: A Comparison of Adaptation Practices Initiated by Governmental and Non-governmental Actors. *Journal of Water and Climate Change*, 6(1), 25-37.
- Montanarella, L. & Panagos, P. (2021). The relevance of sustainable soil management within the European Green Deal. *Land Use Policy*, 100(2021), 1-6.
- O'Brien, K. & Selboe, E. (2015). *The Adaptive Challenge of Climate Change*. Cambridge University Press.
- Rauken, T., Mydske, P. K. & Winsvold, M. (2015). Mainstreaming Climate Change Adaptation at the Local Level. *Local Environment*, 20(4), 408-423.
- Rembling, E. (2018). Depoliticizing Adaptation: A Critical Analysis of EU Climate Adaptation Policy. *Environmental Politics*, 27(3), 477-497.
- Runhaar, H., Driessen, P. & Uittenbroek, C. (2014). Towards a Systematic Framework for the Analysis of Environmental Policy Integration. *Environmental Policy and Governance*, 24(4), 233-246.
- Sağlık Bakanlığı. (2017). Tek Sağlık Günü, Erişim Tarihi: 10 Ocak 2022, <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/zoontikvektorel-haberler/tek-saglik-gunu.html#:~:text=%E2%80%9CTek%20Sa%C4%9Fl%C4%B1k%E2%80%9D%2C%20halk%20sa%C4%9Fl%C4%B1n%20gerekli%20vurgulayan%20kavram%20olarak%20tan%C4%B1mlanmaktadır>.
- Selin, H. & VanDeveer, S. (2015). Broader, Deeper and Greener: European Union Environmental Politics, Policies, and Outcomes. *Annual Review of Environment and Resources*, 40(1), 309-35.
- Smithers, R., Tweed, J. & Phillips-Itty, R. (2018). *Study to Support the Evaluation of the EU Adaptation Strategy Final Report*. European Union.
- Swart, R., Biesbroek, R., Binnerup, S., Carter, T. R., Cowan, C., Henrichs, T., Loquen, S., Mela, H., Morecroft, M., Reese, M. & Rey, D. (2009). *Europe Adapts to Climate Change Comparing National Adaptation Strategies*. PEER.
- Ticaret Bakanlığı. (2021). Yani Başımızdaki Dev Pazar Avrupa Birliği. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2022, <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/avrupa-birligi/yani-basimizdaki-dev-pazar-avrupa-birligi>
- UN. (1992). United Nations Framework Convention on Climate Change. Erişim Tarihi: 10 Ocak 2022, https://unfccc.int/files/essential_background/background_publications_htmlpdf/application/pdf/convengpdf
- UN. (2015). Paris Agreement. Erişim Tarihi: 1 Ocak 2022, https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf.

UNEP. (2010). What is Clearing House Mechanism. Erişim Tarihi: 1 Ocak 2022,
https://bch.cbd.int/help/topics/en/What_is_a_Clearing_House_Mechanism.html.

UNFCCC. (2015). Intended Nationally Determined Contribution of the EU and its Member States. Erişim Tarihi: 1 Ocak 2022,
<https://www4.unfccc.int/sites/submissions/INDC/Published%20Documents/Latvia/1/LV-03-06-EU%20INDC.pdf>.

UNFCCC. (2022). Status of Ratification of the Convention. Erişim Tarihi: 1 Temmuz 2022,
<https://unfccc.int/process-and-meetings/the-convention/status-of-ratification/status-of-ratification-of-the-convention>

Vulevic, A., Castanho, R. A., Gómez, J. M. N., Lausada, S., Loures, L, Cabezas, J. & Fernández-Pozo, L. (2021). "Cross-Border Cooperation and Adaptation to Climate Change in Western Balkans Danube Area". E. Berisha, G. Cotella, A. Solly (Der.). *Governing Territorial Development in the Western Balkans. Advances in Spatial Science (The Regional Science Series)* içinde (ss.289-308). Springer.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

This study aims to evaluate the evolution of the EU's climate adaptation policies in the context of Green Paper (2007), White Paper (2009), Climate Change Adaptation Strategy (2013, 2018) and new Climate Change Adaptation Strategy (2021), and to evaluate the importance of the EU's current climate change policies for Turkey.

Research Questions

(1) What is the development process, scope and current point of the documents that determine the EU's climate change adaptation policies? (2) What are the importance and effects of the EU's new Adaptation Strategy, which is one of the pioneer action documents of the Green Deal, in the regional and global context and for Turkey?

Methodology

In order to answer the aforementioned research questions, the relational research model was used as the research method in the study. Accordingly, in addition to establishing the relationship between the development of the EU's policy documents in scope in the process and the approach to the adaptation actions implemented throughout the Union, it is aimed to relate the results of the current point of the policy documents in the context of global, regional and Turkey.

Results and Conclusions

EU has carried out important studies on adaptation since the 2000s, when the negative effects of climate change were better understood scientifically. In this context, the first important study was the Green Paper published in 2007 and it was emphasized that Europeans should act jointly in adapting to the effects of climate change. The Green Paper was the first document to demonstrate the willingness of the European Commission to be the central authority in adaptation actions and to guide the processes.

With the White Paper published in 2009, it was aimed to create a framework for compliance and increase resilience. Understanding that even if greenhouse gas emissions are reduced, the effects of climate change will continue and adaptation is inevitable, the document prepared with a sectoral approach emphasizes the importance of integrating adaptation actions with current and future sectoral policies.

In 2013, the European Commission published its Climate Change Adaptation Strategy. While there are more individual studies of Member States within the scope of adaptation actions in the EU; with the 2013 Adaptation Strategy, it is aimed to ensure climate resilience with an integrated approach throughout the Union. It was emphasized that policy development processes should be based on scientific knowledge, and new methodologies and data systems such as Climate-ADAPT were created. Many new mechanisms and legal documents have been defined in the 2013 Strategy. In 2018, the European Commission announced that the adequacy of the development of the Member States would be evaluated in line with the Strategy.. In the 2018 evaluation, it was seen that almost all of the Member States prepared their National Adaptation Strategies. As of 2018, it is understood that it is aimed to take the studies to the next level by considering the international dimension of the adaptation actions.

Following the preparatory work, the EU's new Adaptation Strategy was announced on February 24, 2021. Essentially, the new Strategy is one of the pioneering actions of the Green Deal announced in 2019. The new Adaptation Strategy of the EU includes cooperation with EU candidate and/or neighbouring countries, especially Turkey, on the following issues; combating climate change, ensuring climate resilience, data sharing and access to scientific information, establishing adaptation platforms, decision support systems, insurance systems, disaster risk management, nature-based solutions, environment and water quality, health and climate finance. The Strategy has the potential to offer significant opportunities in terms of creating new employment opportunities as well as developing climate change adaptation actions.

The EU has also demonstrated its willingness to lead the fight against climate change on a global scale through this document on adaptation. In current conditions where resilience against the inevitable effects of climate change, identifying impacts and vulnerabilities and implementing climate change adaptation actions immediately becomes more important than ever. The Strategy's vision is very important for Turkey in the context of maintaining trade relations with the EU. In this way, opportunities can be created to benefit from the support and cooperation opportunities in the fields of capacity building, technology and financing, green transformation and green employment, which are promised by the EU for climate change adaptation actions within the scope of the Strategy.